

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри обліку і бізнес-консалтингу
Протокол № 1 від 30.08.2018 р.

Розробник:

Прокопшина О.В, к.е.н., доц., доцент кафедри обліку і бізнес-консалтингу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни:

Викладання дисципліни спрямоване на вивчення методологічних основ та знайомство з нормативною базою стосовно обліку валютних операцій підприємства, набуття вміння обліковувати та перераховувати операції в іноземній валюті в національну валюту згідно з вимогами П(С)БО № 21 «Вплив змін валютних курсів», ознайомлення з вимогами до відкриття валютних рахунків у банках України, усвідомлення та набуття практичних навичок проведення розрахунків у іноземній валюті з нерезидентами та операцій із купівлі-продажу валюти на МВРУ.

Знання та вміння з навчальної дисципліни "Облік зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі" необхідні спеціалісту для зрозумілого і недвозначного донесення власних результатів обліково-аналітичної роботи за операціями з іноземними замовниками та постачальниками туристичних послуг, а також самостійного та автономного вивчення та впровадження в поточну роботу змін в стандартах обліку, нових методичних рекомендацій щодо облікових процедур, нормативних вимог щодо здійснення валютних операцій

Вивчення навчальної дисципліни базується на відповідному рівні загальних знань та навичок, які отримані при засвоєнні студентами загальнонаукових, гуманітарних та спеціальних дисциплін.

Мета навчальної дисципліни:

Метою вивчення дисципліни є формування знань і навичок стосовно обґрунтування впровадження інновацій у діяльність підприємств, установ та організацій сфери туризму.

Курс	1	
Семестр	2	
Кількість кредитів ECTS	4	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	18
	практичні	16
Самостійна робота	86	
Форма підсумкового контролю	іспит	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Бухгалтерський облік туристичної діяльності	Оподаткування зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі.
Інформаційні системи і технології в туризмі	Методи та моделі дослідження економічних процесів та управління проектами у туризмі
Організація туристичних подорожей	виконання курсових робіт, науково-дослідних проектів, написання магістерських дипломних робіт

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Здатність користуватися спеціальними нормативно-правовими документами, що регламентують зовнішньоекономічну діяльність підприємства	Знання, вміння та навички щодо організації первинного обліку туристичної діяльності підприємства-суб'єкта ЗЕД
Уміння забезпечувати своєчасний збір і систематизацію достовірної інформації про операції в іноземній валюті	
Уміння відкривати рахунки в іноземній валюті в уповноважених банках України	
Уміння складати та опрацьовувати первинні документи за валютними операціями	
Здатність здійснювати облік надходжень і видачі іноземної валюти під звіт	
Здатність організувати та здійснювати облік купівлі іноземної валюти через уповноважені банки за національну та іноземну валюту	
Здатність організувати та здійснювати облік реалізації іноземної валюти на МВРУ	
Розуміння основних концепцій звітування за операціями в сфері зовнішньоекономічної діяльності	Знання, вміння та навички щодо формування звітності за операціями підприємств туристичної галузі в іноземній валюті
Здатність складати фінансову та податкову звітність стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства	
Уміння декларувати валютні цінності туристичного підприємства	
Здатність оцінювати дебіторську і кредиторську заборгованість туристичного підприємства за контрактами з нерезидентами	Знання, вміння та навички щодо синтетичного та аналітичного обліку операцій з іноземними замовниками та постачальниками туристичних
Здатність здійснювати облікові процедури за операціями іноземного туризму	
Уміння розраховувати собівартість туристичних послуг, отриманих від нерезидентів	
Здатність здійснювати облік за операціями зарубіжного туризму	

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Облік і оподаткування основних зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі.

Тема 1. Особливості організації та ведення обліку зовнішньо-економічних операцій підприємств туристичної галузі

1.1. Сутність та особливості здійснення операцій в іноземній валюті.

Поняття «операція в іноземній валюті», «зовнішньоекономічна діяльність». Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств в Україні.

1.2. Види зовнішньоекономічних операцій та особливості їх здійснення.

Комерційні, фінансові, інвестиційні та інші операції в сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Види виходу вітчизняних виробників на зовнішні ринки збуту. Переваги та недоліки залучення посередників за зовнішньоекономічними операціями для українських підприємств.

1.3. Документальне оформлення зовнішньоторгових угод.

Поняття зовнішньоторговельного контракту та порядок його укладення. Базисні умови постачання Incoterms-2000 як обов'язкова умова зовнішньоторгівельного контракту. Належне виконання договору. Основні групи документів, що супроводжують виконання зовнішньо-торговельного контракту, та особливості їх оформлення.

Тема 2. Методологічна та нормативна база відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності операцій в іноземній валюті

2.1. Особливості ведення обліку операцій в іноземній валюті, регламентовані П(С)БО № 21

Нормативно-правові акти, що регулюють проведення та відображення в обліку українських підприємств операцій з іноземною валютою. Основні поняття і терміни бухгалтерського обліку операцій в іноземній валюті: валюта звітності, валютний курс, монетарні статті балансу, немонетарні статті балансу, курсова різниця.

2.2. Порядок визнання курсових різниць.

Принципи обліку і відображення в звітності активів, капіталу і зобов'язань підприємства, вартість яких виражена в іноземній валюті, на підставі П(С)БО № 21 «Вплив змін валютних курсів», № 9 «Запаси», № 15 «Доход», № 16 «Витрати». Особливості оцінки заборгованості при проведенні авансових платежів між партнерами в зовнішньоекономічній діяльності. Види курсових різниць та порядок їх нарахування в бухгалтерському обліку. Вплив курсових різниць на результати фінансово-господарської діяльності підприємств.

Тема 3. Організація облікової роботи на підприємстві, що здійснює розрахунки в іноземній валюті

3.1. Порядок ведення рахунків в іноземній валюті.

Особливості та задачі обліку валютних операцій. Обґрунтування мети аналітичних рахунків для обліку валютних цінностей.

Основні дати і порядок перерахування валютних операцій у гривневий еквівалент. Поняття крос-курсу.

3.2. Особливості відкриття рахунків в іноземній валюті в уповноважених банках України.

Порядок і техніка відкриття рахунків в уповноважених банківських установах в іноземній валюті. Класифікація рахунків і їхня роль. Особливості торгових та неторгових операцій. Особливості оцінки валютних грошових коштів на підприємстві. Середньозважений валютний курс.

3.3. Класифікатор іноземних валют.

Структура та мета застосування класифікатора іноземних валют. Особливості роботи з валютою першої групи Класифікатора.

Тема 4. Відображення в обліку операцій іноземного туризму

4.1. Загальна схема обліку експорту товарів.

Організація обліку товарних партій у виробників та не виробників. Первинні документи при експорті. Базові умови поставки товару. Формування в обліку і відображення в звітності доходів і витрат, що пов'язані з експортом товарів на підставі П(С)БО № 15 «Доход» і П(С)БО № 16 «Витрати». Особливості складу доходів і витрат при експорті. Порядок перерахування заборгованостей, що виникли в результаті виконання експортних контрактів на підставі П(С)БУ № 21 «Вплив зміни валютних курсів».

4.2. Порядок відображення в обліку операцій з надання туристичних послуг нерезидентам.

Особливості документального оформлення розрахунків з іноземними замовниками туристичних послуг. Порядок визначення доходу від реалізації

туристичного продукту іноземним замовникам. Облік розрахунків з іноземними замовниками туристичних послуг. Форми розрахунків та специфіка їх відображення в бухгалтерському обліку.

Тема 5. Відображення в обліку операцій зарубіжного туризму

5.1. Загальна схема обліку операцій з імпорту товарів.

Порядок формування облікової вартості імпортованих товарів, на підставі П(С)БУ № 9 «Запаси». Оцінка, облік і відображення в звітності заборгованостей, що виникли в результаті виконання імпортованих контрактів. Особливості виконання імпортованих операцій через посередників на зовнішньому ринку. Форми розрахунків платежів, які застосовуються при виконанні імпортованих контрактів. Особливості нарахування митного збору, мита та податку на додану вартість при митному оформленні ввозу товарів на митну територію України в режимі «імпорт».

5.2. Порядок відображення в обліку операцій туристичної діяльності з нерезидентами.

Особливості розрахунку собівартості туристичних послуг при обслуговуванні українських громадян за кордоном. Оцінка, облік і відображення в фінансовій звітності заборгованостей, які виникли в результаті виконання контрактів з іноземними турагентами та туроператорами.

Тема 6. Відображення в бухгалтерському обліку купівлі та продажу валюти на МВРУ

6.1. Порядок обліку операцій з придбання іноземної валюти.

Основні правила торгівлі іноземною валютою. Особливості, організація і відображення в обліку купівлі безготівкової валюти через уповноважений банк. Порядок заповнення заяви на придбання валюти. Облікова вартість інвалюти. Методи визначення облікової вартості валюти при її списанні. Переоцінка валютних грошових коштів. Особливості відображення в бухгалтерському обліку придбання іноземної валюти за іншу іноземну валюту.

6.2. Порядок обліку реалізації валюти на МВРУ.

Організація та документальне оформлення реалізації іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку. Порядок визнання доходів та витрат, що виникають при операціях реалізації іноземної валюти. Різниця між обліковою вартістю іноземної валюти та сумою отриманого гривневого еквіваленту реалізованої валюти як результат операції з продажу валюти на МВРУ.

Тема 7. Порядок ведення податкового обліку зовнішньо-економічних операцій підприємств туристичної галузі

7.1. Порядок визнання та розрахунку податкових витрат, доходів за операціями в іноземній валюті.

Формування бази оподаткування в ході операцій іноземного та зарубіжного туризму. Порядок відображення в податковому обліку курсових різниць. Оподаткування операцій, пов'язаних із купівлею та реалізацією валюти на МВРУ. Особливості податкових перевірок туристичної діяльності.

7.2. Особливості розрахунків за ПДВ при здійсненні зовнішньо-економічних операцій підприємств туристичної галузі.

Особливості розрахунку і сплати ПДВ при експортних та імпортованих операціях. Поняття «нульової» ставки ПДВ при експорті. Способи сплати ПДВ при імпорті. Поняття, порядок видачі і відображення в податковому обліку векселів на суму ПДВ при імпорті.

Тема 8. Організація обліку готівкової іноземної валюти в касі підприємства туристичної галузі

8.1. Основи обліку касових операцій в іноземній валюті.

Основні вимоги та обмеження щодо організації роботи з готівкою в іноземній валюті. Цілі використання іноземної валюти. Обмеження щодо кількості валюти, яку можна перевозити через митний кордон України. Особливості та порядок декларування вивозу іноземної валюти за кордон підзвітними особами українських підприємств. Нормативні документи, що регулюють порядок обліку касових операцій.

8.2 Засади відображення в обліку розрахунків в іноземній валюті з підзвітними особами.

Порядок видачі та відображення в обліку готівкової валюти під звіт. Порядок оформлення вибуття готівки в іноземній валюті. Розрахунки за відрядженнями за кордон. Оформлення невикористаного залишку іноземної валюти. Порядок визнання витрат при відрядженні працівників у рекламний тур за кордон.

Тема 9. Залучення й облік інвестицій і кредитів в іноземній валюті

9.1. Порядок обліку кредитів отриманих від резидентів та нерезидентів в іноземній валюті.

Документальне оформлення кредитних операцій. Відображення довгострокових та короткострокових кредитів в іноземній валюті в обліку та фінансовій звітності. Порядок нарахування та сплати відсотків за кредитами в іноземній валюті. Особливості визнання курсових різниць за основною сумою боргу та за нарахованими відсотками.

9.2. Порядок обліку депозитів в іноземній валюті.

Види депозитів. Нормативно-правові акти, що регулюють здійснення та облік операцій з депозитами в іноземній валюті. Особливості обліку валюти, що знаходиться на депозиті. Порядок розрахунку курсових різниць за депозитами. Особливості отримання та оподаткування доходів, отриманих за депозитами в іноземній валюті.

Тема 10. Складання фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства та порядок декларування валютних цінностей підприємств туристичної галузі

10.1. Особливості формування фінансової звітності підприємствами - суб'єктами ЗЕД.

Порядок представлення в Балансі активів, зобов'язань і капіталу підприємства, вартість яких виражена в іноземній валюті. Відображення в Звіті про фінансові результати доходів і витрат підприємства в іноземній валюті. Порядок відображення валютних цінностей підприємства при заповненні форми 3 і форми 4.

10.2. Особливості формування та представлення податкової звітності підприємствами-суб'єктами ЗЕД.

Порядок відображення курсових різниць у Декларації про прибуток підприємства. Документальне оформлення в податковому обліку операцій зарубіжного та іноземного туризму. Порядок заповнення Декларації з ПДВ при експорті туристичних послуг.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських, лабораторних занять і оцінюється сумою

набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських, практичних і лабораторних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет складається із 5 практичних ситуацій (два стереотипних, два діагностичних та одне евристичне завдання), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує

60. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Розподіл балів за тижнями

	Теми змістових модулів		лекції	практичні та семінарські	презентації	поточні КР	колоквіум	Усього
Змістовий модуль 1.	Тема 1	1 тиждень	1	1				2
	Тема 2		1	1				2
	Тема 3	3 тиждень	2	2				4
	Тема 4	5 тиждень	2	2			5	9
		7 тиждень	2	2		5		9
	Тема 5	9 тиждень	2	2				4
	Тема 6	11 тиждень	2	2				4
	Тема 7	13 тиждень	2	2	6			10
	Тема 8	15 тиждень	2	2		5		9
	Тема 9 Тема 10	17 тиждень	2				5	7
іспит								40
	Усього		18	18	6	10	10	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

5.1. Основна

1. Фартушняк О. В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / О. В. Фартушняк. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 408 с

5.2. Додаткова

2. Безверхий К. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку: щодо заповнення форм фінансової звітності, перевірки порівнянності показників фінансової звітності, облікової політики підприємства / К.Безверхий. - К.:ЦНЛ, 2017. – 76 с.
3. Лившиц Д. Валютні операції. Порядок здійснення та обліку / Д. Лившиц. - К.:ЦНЛ, 2017. – 342 с.
4. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік: підручник / О. В.Лишиленко. - К.:ЦНЛ, 2017. – 670 с.
5. Лень В., Гливенко В. Бухгалтерський облік в Україні / В. Лень, В. Гливенко. - К.:ЦНЛ, 2018. – 608 с.
6. Мельник Т. Розвиток національної системи бухгалтерського обліку і контролю в Україні в умовах євроінтеграції. - К.:Кондор, 2017. – 228 с.
7. Огийчук М. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: підручник / М. Огийчук . - К.:Алерта, 2016. – 1040 с.
8. Плаксієнко В.Я. Безпаперова бухгалтерія на підприємстві / В.Я. Плаксієнко. - К.:Кондор, 2018. – 304 с.
9. Слюсаренко В.Є. Практикум з бухгалтерського обліку / В.Є.Слюсаренко. - К.:ЦНЛ, 2017. – 388 с.
10. Сльозко Т. Бухгалтерський облік в умовах інституційних перетворень. Теорія і практика / Т.Сльозко . - К.:ЦНЛ, 2017. – 304 с.
11. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність: підручник / Ткаченко Н. М. - К.:Алерта, 2016. – 928 с.
12. Шум М. А. Обліково-аналітичне забезпечення використання основних засобів на підприємствах / М. А. Шум, О. Ф. Доровської, К. Ю. Пахомова // Економіка. Фінанси. Право. – 2019. – № 2. – С. 34–36.

5.3. Ресурси мережі Інтернет

13. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 30.11.1999 р. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov>.
14. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356 – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov>.
15. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>
16. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov>.